

24. 9. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K přechodným ustanovením nové úpravy spotřebitelských úvěrů

V první polovině příštího roku čeká spotřebitelské úvěry revoluce v podobě nového zákona o úvěru pro spotřebitele („Návrh“), který má nahradit současný zákon č. [145/2010](#) Sb., o spotřebitelském úvěru, v platném znění („Zákon o spotřebitelském úvěru“). Návrh, který byl nedávno předložen vládě Ministerstvem financí ČR, má podstatně širší dopad než jeho předchůdce. Dopadá na většinu retailových úvěrových produktů, mimo jiné, i na mikrouvěry (úvěry s jistinou nižší než 5 000 Kč) a hypoteční úvěry doposud vyloučené z regulace spotřebitelského úvěru.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Aktuální znění Návrhu i s důvodovou zprávou je dostupné např. [zde](#).

Otázkou, kterou budou jistě řešit poskytovatelé i příjemci spotřebitelských úvěrů je, nakolik se nová úprava dotkne již uzavřených úvěrových smluv či zda dlužníci stávajících úvěrů budou moci využít některých z práv, která jim Návrh přiznává (např. právo předčasně splatit spotřebitelský úvěr s tím, že poskytovatel bude zásadně mít právo na náhradu účelně vynaložených nákladů). Účelem tohoto článku je upozornit na některé zajímavé intertemporální dopady navrhované regulace. [Obecným dopadům nové úpravy spotřebitelského úvěru se již na stránkách Epráva věnoval např. článek „Bič na poskytovatele spotřebitelských úvěrů aneb návrh zákona o úvěru pro spotřebitele“ publikovaný dne 27. srpna 2015.]

Návrh zásadně stanoví, že práva a povinnosti ze smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené přede dnem nabytí jeho účinnosti se řídí dosavadními právními předpisy, pokud se strany nedohodnou jinak. Z tohoto pravidla jsou pak stanoveny výjimky, například:

- Dojde-li k **významnému navýšení stávajícího spotřebitelského úvěru**, poskytovatel bude muset nově **posoudit úvěryschopnost dlužníka** podle nové úpravy. K tomu, co si lze představit pod pojmem „významné navýšení“ dává vodítko důvodová zpráva - má jít zejména o situaci, pokud by při nezměněných ostatních podmínkách na straně dlužníka dlužník nebyl schopen v důsledku navýšení tento úvěr splácet.
- Věřitel stávajícího spotřebitelského úvěru bude dále muset **průběžně poskytovat dlužníkovi některé informace** (např. o změně výpůjční úrokové sazby).
- Právo na **předčasné splacení stávajícího spotřebitelského úvěru na bydlení** bude po účinnosti Návrhu možné uplatnit
 - u hypoték s pevnou výpůjční sazbou od refixace;
 - u hypoték s variabilní výpůjční sazbou ihned. Důvodem, který vedl zákonodárce k tomuto rozlišování je, že v případě variabilní sazby nejsou náklady věřitele fixovány na delší období jako u úvěrů s pevnou výpůjční úrokovou sazbou.

- Ustanovení o **prodlení spotřebitele** se použijí i na dluhy ze stávajících úvěrových smluv, pokud k prodlení spotřebitele dojde po dni nabytí účinnosti Návrhu. Jedná se zejména o omezení částek, které bude věřitel v souvislosti s prodlením dlužníka vymáhat, a to jak jednotlivě (náhrada účelně vynaložených nákladů, úroky v prodlení maximálně v zákonné výši, smluvní pokuta max. 0,1 % dlužné částky) tak i celkově (celková částka nesmí přesáhnout 0,7 násobek jistiny, max. však 200 000 Kč). Týká se to dále zesplatnění úvěru, které bude možné až po uplynutí 30 denní lhůty, kterou bude mít dlužník k úhradě dlužné splátky, či výkonu zástavního práva na nemovitosti, které bude možné až po uplynutí lhůty 6 měsíců, ve které bude zástavní dlužník moci nemovitost prodat za účelem splacení dluhu.

Návrh dále v různé míře zasáhne dohody o restrukturalizaci stávajícího dluhu. Vyplývá to zejména z ustanovení § 5 (*Omezení působnosti*) Návrhu, které upravuje různě širokou působnost Návrhu pro „*bezplatné odložení platby stávajícího dluhu*“ a „*dohodu uzavřenou za účelem odvrácení řízení o nárocích*“.

Ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) Návrhu konkrétně stanoví, že: „**Pouze § 1 až 6 a § 124 až 126 se použijí na spotřebitelský úvěr (...) d) s výjimkou spotřebitelského úvěru na bydlení podle § 2 odst. 2 písm. a) [pozn. tj. spotřebitelského úvěru nezajištěného nemovitostí nebo věcným právem k ní], v podobě bezplatného odložení platby stávajícího dluhu**“. Jedná se o implementaci článku 3 bod 2 písm. f) směrnice 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení („**CARRP**“), podle které se CARRP neuplatní na „*smlouvy o úvěru, které se vztahují k bezplatně odložené platbě stávajícího dluhu a které nespádají do působnosti odst. 1 písm. a)*“ [tj. zjednodušeně smlouvy o úvěru nezajištěné nemovitostí k bydlení nebo právem k ní]. Toto ustanovení CARRP lze vykládat tak, že pokud bude po nabytí účinností odložena (i bezplatně) platba stávajícího dluhu výměnou za jeho zajištění nemovitostí, takováto dohoda bude spadat do působnosti CARRP. Tímto způsobem by měl být podle mého názoru vykládán i transpoziční § 5 odst. 1 písm. d).

Stěžejní je proto výklad pojmu „bezplatně“. Nedomnívám se, že jej lze snadno ztotožnit s pojmem zdarma. Obdobné ustanovení nalezneme dnes v § 2 písm. h) ZSÚ implementující o článek 3 písm. f) směrnice 2008/48/ES o spotřebitelském úvěru. V zahraniční literatuře se vedou diskuze právě o tomto termínu („bezplatně“). Podle jednoho názorového proudu je podmínka bezplatnosti splněna i tehdy, pokud dlužník v důsledku restrukturalizace dluhu (dohody o odložení platby) nezaplatí více, než by byl platil, pokud by ji neuzavřel a ocitl se v prodlení. Otázku týkající se výkladu „bezplatnosti odložení platby stávajícího dluhu“ dle článku 3 písm. f) směrnice o spotřebitelském úvěru předložil rakouský Nejvyšší soudní dvůr jako předběžnou otázku Soudnímu dvoru EU v únoru tohoto roku [reference]. Domnívám se, že výklad Soudního dvora EU bude mít význam i pro výklad CARRP a Návrhu.

V širším rozsahu (než na bezplatné odložení stávajícího dluhu) se ustanovení Návrhu podle § 5 odst. 4 uplatní na „*dohodu, kterou se za účelem odvrácení řízení o nárocích věřitele odkládá v důsledku prodlení spotřebitele platba nebo mění způsob splacení, přičemž smluvní ujednání jsou ve svém souhrnu pro spotřebitele alespoň stejně výhodná jako v původní smlouvě*“. Vzhledem k tomu, že Návrh kombinuje výše popsanou výjimku pro „bezplatné odložení dluhu“ a „dohody uzavřené za účelem odvrácení řízení o nárocích“ převzaté z § 22 ZSÚ, není zcela zřejmý praktický rozdíl mezi těmito výjimkami.

Ačkoli finální podoba zákona není ještě známá, pokud by byl Návrh schválen v současné podobě, dopadne v poměrně široké míře i na již uzavřené úvěrové smlouvy a právní vztahy z nich vyplývající.

Mgr. Jarmila Tornová,
advokátní koncipientka

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)